

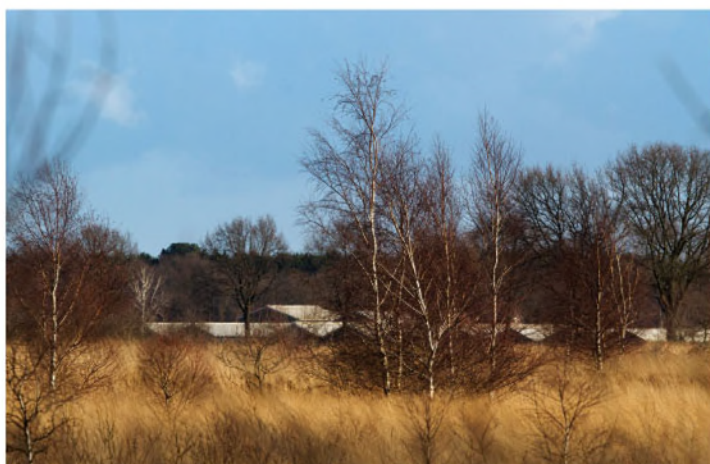

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Dubbel EOT De Haar, luchtmobiele Brigade

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport
(Gereconstrueerde versie van dit advies dat verloren was gegaan)

15 november 1995 / projectnummer: 538

INHOUDSOPGAVE

	Pagina
1. Inleiding	1
2. Oordeel over het MER	2
3. Opmerkingen en aanbevelingen voor de verdere besluitvorming	4
3.1 Geluid	4
3.2 Waterhuishoudkundig systeem	5
3.2.1 Geohydrologisch systeem en cultuurtechnische maatregelen	5
3.2.2 Restanten bevoeiingssysteem	7
3.2.3 Fossiel vlechtend beekstelsel	7
3.3 Meest milieuvriendelijk alternatief	8
3.4 Overige opmerkingen	8

Bijlagen

1. Brief van het bevoegd gezag d.d. 7 september 1995 waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen
2. Openbare kennisgeving in Staatscourant nr. 172 d.d. 6 september 1995
3. Projectgegevens
4. Lijst van inspraakreacties en adviezen
5. Toelichting waterhuishoudkundig systeem (figuren)

1. Inleiding

Het Ministerie van Defensie (Directie Noord-Oost Nederland van de Dienst Gebouwen, Werken en Terreinen) is voornemens een oefenterrein (dubbel eenheidsoefenterrein) in te richten in het gebied De Haar ten zuiden van Assen. Het oefenterrein beslaat een oppervlakte van circa 450 ha en zal in hoofdzaak worden gebruikt door eenheden van de Luchtmobiele Brigade.

Voor dit initiatief is de in de Wet milieubeheer (Wm) opgenomen regeling inzake milieu-effectrapportage (m.e.r.) van toepassing. Deze is gekoppeld aan de vaststelling van het inrichtingsplan voor het militaire oefenterrein. Voor dit besluit is de staatssecretaris van Defensie bevoegd gezag.

Per brief van 7 september 1995¹] heeft de staatssecretaris van Defensie de Commissie voor de milieu-effectrapportage in de gelegenheid gesteld een toetsingsadvies uit te brengen over het milieu-effectrapport (MER). Ook werd iedereen in de gelegenheid gesteld om reacties en commentaar te leveren²].

Dit advies is opgesteld door een werkgroep van de Commissie voor de milieu-effectrapportage³]. De werkgroep treedt op namens de Commissie voor de milieu-effectrapportage en wordt verder in dit advies 'de Commissie' genoemd.

De Commissie heeft beoordeeld of het MER voldoende informatie biedt om bij het besluit over het inrichtingsplan het milieubelang een volwaardige plaats te geven, en daarbij op grond van artikel 7.26, lid van de Wm getoetst:

- aan de richtlijnen voor het MER⁴], zoals vastgesteld op 23 december 1993;
- op eventuele onjuistheden⁵];
- aan de wettelijke regels voor de inhoud van een MER⁶].

Bij de opstelling van haar advies heeft de Commissie rekening gehouden met de via het bevoegd gezag ontvangen opmerkingen⁷].

1 Zie bijlage 1.

2 Bijlage 2 bevat de tekst van de openbare bekendmaking.

3 De samenstelling hiervan is gegeven in bijlage 3. Die bevat ook de belangrijkste projectgegevens.

4 Wm, artikel 7.23, lid 2.

5 Wm, artikel 7.23, lid 2.

6 Wm, artikel 7.10.

7 Zie bijlage 4.

Het MER dient ter ondersteuning van het opstellen van een inrichtingsplan voor het militair oefenterrein De Haar. De Commissie is van oordeel dat het MER voldoende informatie bevat om het milieubelang een volwaardige plaats bij de besluitvorming over het inrichtingsplan te kunnen geven.

Onzekerheden toekomstig gebruik

Het MER beschrijft in § 6.3 op inzichtelijke wijze de inrichtingseisen voor het gebruik door de Luchtmobiele Brigade (LMB). In § 6.4 wordt een beschrijving gegeven van het voorgenomen gebruik van het oefenterrein. In het MER wordt gesignaleerd dat de definitieve taakstelling nog in ontwikkeling is, en dat daardoor slechts een voorlopig overzicht is te geven van de oefendoelen. In het MER is om die reden uitgegaan van veelvuldig voorkomende oefendoelen, waarbij veel wordt gereden en geschoten. De Commissie meent dat hiermee op adequate wijze is omgegaan met deze onzekerheden en dat in algemene zin voldoende inzicht is verschaft in de milieu-relevante aspecten van het voorgenomen terreingebruik.

Het MER (pagina 89) laat enige onduidelijkheid bestaan over de inzet van helikopters. De Commissie heeft uit mondelinge informatie van het ministerie van Defensie begrepen dat op het oefenterrein geen oefeningen zullen plaatsvinden, waarbij helikopters worden ingezet als onderdeel van bijvoorbeeld een geïntegreerde verdediging/aanval. De helikopters worden uitsluitend ingezet voor het vervoer van manschappen en materieel naar en van het oefengebied. De geluidberekeningen zijn ook op deze uitgangspunten gebaseerd.

Beschrijving milieu-effecten

In het MER is op overzichtelijke wijze een goede beschrijving gegeven van de ontwikkeling van alternatieven (Hoofdstuk 7), alsmede een opsomming van de eisen waaraan alternatieven moeten voldoen. Daarnaast bevat het MER een inzichtelijke beschrijving van de milieu-effecten, alsmede een goede uitleg van het referentiekader van waaruit de milieu-effecten worden beschreven. De samenvattende effectentabel (pagina 174) geeft een beknopt en duidelijk overzicht van de milieu-effecten.

Geluid

De beschrijving van het geluid-aspect in het MER is voldoende uitgewerkt en vormt een goede afspiegeling van een tweetal achtergrondstudies over geluid van helikoptergebruik en geluid van militaire voertuigen en schieten¹⁸. Het onderzoek betreffende andere geluidbronnen (weg- en railverkeer, circuit en dergelijke) in de omgeving van het oefenterrein is correct uitgevoerd en weergegeven in het hoofdrapport.

De geluidbelasting voor helikopters is gepresenteerd in de vorm van een basiscontour en een maximum geluidruimtecontour ('omhullende geluidcontour'). Daarnaast is een 'basiscontour voor de gemiddelde situatie' weergegeven. De gevolgde benadering is die van een 'worst-case'. Voor de vergelijking van de verschillende inrichtingsalternatieven acht de Commissie deze methode geschikt.

In het achtergrondrapport over geluidaspecten door militaire voertuigen en schieten staan enkele kleine onnauwkeurigheden en onduidelijkheden. Uit een mondelinge toelichting is de Commissie gebleken dat deze de uiteindelijke uitkomsten niet wezenlijk beïnvloeden. Daarbij komt dat de geluidemissies door militaire voertuigen en door schieten van ondergeschikt belang zijn in verhouding tot de overige geluidbronnen (bestaand en ten gevolge van de voorgenomen activiteit).

Vergelijking alternatieven

De vergelijkingsmethode van de alternatieven, de multicriteria analyse, is op juiste wijze toegepast. Gekozen is voor de methode van gewogen somming, een methode die geschikt is voor kwantitatieve problemen. De effectentabel is een gemengde tabel, met naast kwantitatieve ook kwalitatieve scores. Voor zulke gemengde tabellen bestaan specifieke vergelijkingsmethoden⁹. Bij narekening blijkt echter dat bij toepassing van deze andere methoden de rangorde van de drie alternatieven niet verandert.

Leemten in kennis

Het MER laat nog enkele vragen open over de feitelijk te verwachten milieugevolgen. Niet aannemelijk is dat door invulling van deze leemten in kennis de onderlinge rangschikking van de alternatieven wezenlijk zal veranderen. Wel is het mogelijk dat de verschillen ten opzichte van de nulsituatie nog kunnen veranderen. Dit heeft dan met name betrekking op het aspect geluid. In het MER is aangegeven dat nader onderzoek naar deze leemte in kennis zal worden uitgevoerd. bij de vaststelling van het inrichtingsplan kan worden aangegeven hoe en wanneer dit zal gebeuren.

Aandachtspunten verdere besluitvorming

Opmerkingen over het MER, die in de verdere besluitvorming over het inrichtingsplan nadere aandacht behoeven, zijn uitgewerkt in hoofdstuk drie. De Commissie beveelt aan op deze punten aanvullende informatie te vergaren en die bij het uiteindelijke besluit over het inrichtingsplan — dan wel de uitvoering daarvan — te betrekken. Voor een deel bevatten de opmerkingen aanvullende informatie over de (historische en) huidige hydrologische situatie. Uit deze beschrijving komen enkele bijzondere gebiedskenmerken naar voren, die in het MER niet zijn onderkend.

⁹ Methodes voor gemengde tabellen zijn de evamix-methode, de regime-methode en de verwachtingswaarde-methode. Deze zijn echter voor niet-deskundigen minder inzichtelijk en minder eenvoudig te herleiden dan de gewogen sommingmethode.

3. Opmerkingen en aanbevelingen voor de verdere besluitvorming

3.1 Geluid

Geluidbelasting door helikoptergebruik

In het NLR-rapport ontbreekt een tabel met de uiteindelijk bij de berekeningen gebruikte geluidemissie-cijfers (inclusief de directivity, oftewel de richtinggevoelige afstraling van geluid). Noch in het MER, noch in het NLR-rapport wordt iets vermeld over eventuele directivity, hoewel die toch van belang kan zijn voor de berekende (maximale) geluidniveaus. De Commissie is er toch van uit gegaan dat de berekeningen zelf op de juiste wijze zijn uitgevoerd.

In het rapport wordt geen aandacht besteed aan de door de rotor veroorzaakte sterke drukgolven in voorwaartse richting.

De resultaten van de geluidemissie-berekeningen zijn goed weergegeven.

De laatste alinea van § 7.1 van het NLR-rapport relateert de uitkomsten op grond van het niet bekend zijn van een dosis-effectrelatie voor de berekende geluidbelastingsmaat en op het onregelmatige karakter van de vliegactiviteiten. Deze opmerkingen zijn terecht. Daarbij komt dat het rapport niet ingaat op het, wat betreft frequentie (geluidsspectrum) en impuls karakter, bijzondere helikopter-geluid, respectievelijk niet aangeeft of het nodig is daarvoor een strengere grenswaarde dan 50 dB(A) te hanteren en dus ook contouren van 45 en 40 dB(A) te geven.

De Commissie geeft de aanbeveling om onderzoek te stimuleren naar de belevingseffecten van typegebonden helikopter-geluid, waarvan over de dosis-effectrelatie nog weinig bekend is; dit met de bedoeling na te gaan welke hinderrelevante maat daarvoor zou moeten gelden.

Geluidgevoelige gebieden

Er is slechts geringe aandacht besteed aan de geluidbelasting van de verschillende geluidgevoelige gebieden in de omgeving, zoals onder meer het beschermd natuurgebied Witterveld en het nabijgelegen vakantiecentrum Witterzomer. De huidige geluidbelasting van sommige van deze gebieden is niet vastgesteld, evenmin als de daarop te baseren grenswaarden en de totale geluidbelasting die er te zijner tijd verwacht kan worden (dus inclusief de geluidbelasting door relevante geluidbronnen in de omgeving)¹⁰.

De Commissie adviseert de ontbrekende informatie over de bestaande en toekomstige totale geluidbelasting van geluidgevoelige gebieden te voegen bij en te gebruiken voor het vast te stellen inrichtingsplan.

3.2 Waterhuishoudkundig systeem

3.2.1 Geohydrologisch systeem en cultuurtechnische maatregelen

In de beschrijving van de waterhuishouding in het MER en in het achtergrondrapport^{11]} wordt weinig aandacht besteed aan enkele aspecten van de waterhuishouding, die van belang zijn voor de modellering van het geohydrologische systeem en dus voor de inrichting van het gebied:

- preferente stroombanen. De grondmorene is versneden door erosiegeulen, die hun oorsprong hebben in de keileem zelf. De geulen zijn later weer opgevuld met dekzand en veen. Bij de afzetting van het dekzand speelde, naast de wind, het hydrologische regime een belangrijke rol: op door kwel of stagnerend water vochtige of natte plaatsen hoopte zich meer zand op dan op droge plaatsen^{12]}.

In de beekdalen zijn veel dekzandhoogten dus als uitstroompunten van preferente banen voor ondergrondse stroming op te vatten. Door het dekzand vond dus op grote schaal omkering van het reliëf en 'verstopping' van het landschap plaats. Door veenvorming in de laagten is dat reliëf later weer verzacht. Op de plateau's leidde de afsnoering van geulen in de keileem eveneens tot omkering van het reliëf. Ook daar kon later veenvorming plaatsvinden; de veentjes liggen dan ook vaak als kralen aan een snoer.

In het studiegebied zijn enkele van dergelijke stroombanen te onderscheiden, waaronder het dal van de Haler Leek^{13]}. Dit dal vertoont door de omkering van het reliëf een belangrijke insnoering, die de afwatering frustreerde. Dit maakte dat in de Ossenbroeken zelfs boven keileemgronden beekleem is afgezet. De herkomst van die beekleem moet in de hogere keileemgronden rondom het dal van de Leek worden gezocht; daarin bevinden zich dan ook geulen, die eveneens preferente afvoerwegen voor (schijngrond-) water zijn. De geologische kaart laat daarvan de grootste zien. Die geulen vertonen eveneens insnoeringen; op een aantal plaatsen liggen daarin kleinere veentjes en/of pingo's. Deze zijn van essentieel belang voor de oppervlakkige waterhuishouding van een zeer groot, tot in onder meer het Hijckerveld en het Groote Zand reikend, gebied. De stroomrichting binnen dit oppervlakkige stelsel staat soms dwars op die van het 'echte' grondwaterstelsel. Vernattingsmaatregelen in de omringende natuurgebieden hebben omgekeerd ook effect op de waterhuishouding van het oefenterrein^{14]}.

11 Geohydrologische modelstudie van het dEOT De Haar/Laaghalerveen. Witteveen & Bos/Ministerie van Defensie Deventer, 1992.

12 Zie ook bijlage 5, waarin de ontwikkeling van geulen in de keileem en het ontstaan van een 'oerdal' is toegelicht in de vorm van enkele figuren.

13 Op de topografische kaart aangeduid als Witterdiep.

14 Zie ook inspraakreacties nrs. 2 en 3, bijlage 4.

- scheidende lagen. De terreingesteldheid ten aanzien van slecht-doorlatende lagen is meer gedifferentieerd dan in de achtergrondstudie wordt aangenomen. Zo zijn het dal van de Haler Leek en met name de uit de vegetatie bijkende kwelplekken slecht terug te vinden in de beschrijving. Daarnaast is de keileem is plaatselijk dik genoeg om hogere weerstandswaarden te verwachten. De doorlatendheid van de geulstelsels in de keileem is vaak slecht door de afzetting van gliedelaagjes en dergelijke¹⁵ Schijngrondwaterspiegels en oppervlakkige afstroming komen dan ook vaak voor.

Over de weerstand van de beekleem valt weinig concreets te zeggen; in ieder geval zitten er lokaal kwelgaten in. Het kaartbeeld in de achtergrondstudie veronderstelt echter een ononderbroken beeld.

Als gevolg van de hierboven beschreven complicaties zijn de uitkomsten van de hydrologische modellering onzeker. De invloed van geulstelsels in de keileem is immers niet verdisconteerd, terwijl uit modelmatige studies elders¹⁶ het belang daarvan sterk naar voren komt. De doorlatendheid in horizontale richting in deze stelsels, ook als ze uitsluitend met dekzand zijn gevuld, is vele malen groter dan in verticale richting. Dit maakt dat invloeden stroomafwaarts zich tot ver op het plateau kunnen manifesteren. Indien ook de diepere potentialen worden aangetast, dan kan dat de verhouding tussen oppervlakkige afstroming en infiltratie beïnvloeden.

Het is mogelijk het geohydrologische model verder te verbeteren met gebruikmaking van de aanvullende informatie. Onzekerheden over de uiteindelijk optredende effecten kunnen ook daarmee slechts beperkt worden opgelost.

De Commissie adviseert in algemene zin de cultuurtechnische maatregelen meer te doen aansluiten bij de kenmerken van het oppervlakkige grondwaterstelsel teneinde het risico van grondwaterstandsveranderingen te verkleinen. Meer concreet kan daarbij gedacht worden aan:

- het uitvoeren van een analyse van de 'gevoelige punten' in het grondwaterstelsel. Als gevoelige punten gelden in ieder geval de bovenlopen van de preferente stroombanen. De dikte van het ophoogdek dient gerelateerd te zijn aan de ligging en morfologie van deze gevoelige punten;
- het verkleinen van de onzekerheden door, als onderdeel van het monitoringprogramma, aandacht te besteden aan veranderen in de grondwaterstromingen tijdens en na de uitvoering van cultuurtechnische maatregelen. Daartoe is het wenselijk een net van peilbuizen in te richten die zijn geplaatst in de preferente kwelbanen. Ook de huidige situatie dient daarbij in kaart te worden gebracht als referentiesituatie;
- het beter inspelen op de ligging van preferente stroombanen bij het nemen van cultuurtechnische maatregelen; het beter benutten van de mogelijkheden om ze door uitgekiende maatregelen te beïnvloeden. Daarbij kan bijvoorbeeld worden gedacht aan het aanbrengen van (plastic) kwelschermen aan de bovenloop van preferente kwelbanen of aan het aanbrengen van slecht doorlatende, verdichte veenlagen in zandbanen.

Diepte drains

De diepte waarop de drains komen te liggen is niet duidelijk: in de modelberekeningen wordt uitgegaan van ophoging en van drains op het huidige maaiveld. Bij de opsomming van de cultuurtechnische ingrepen wordt een drainage diepte van 2.50 m aangegeven (MER pagina 85). Waar meestal niet meer dan circa 1.10 m wordt opgehoogd, is dat een belangrijk verschil, dat ook de uitkomsten van het hydrologisch model-onderzoek beïnvloedt.

15 Zie het rapport: T.W.M. Bakker (1984), Het Dwingelderveld. Deelrapport Geohydrologie. Rapport Staatsbosbeheer 1984-29. Utrecht.

16 Zie: Bakker, opere citato.

Risico ontstaan ondoorlatende laagjes

Bij de beschrijving van de cultuurtechnische maatregelen is geen aandacht besteed aan het risico van nieuwvorming van zogenaamde 'laklagen' ter plaatse van de oude zode bij het opbrengen van zand. Voorts kan, wanneer het veen niet verwijderd wordt, nieuwvorming van zogenaamde gliedelaagjes en dergelijke optreden wanneer kwel in wegzijging verkeert¹⁷. De kans daarop is het grootst in het oefenterrein zelf. Dergelijke laagjes zijn zeer slecht doorlatend. Onduidelijk is of de werking van de drains (zeker indien ze op circa 2,50 m diepte zouden komen te liggen) nadelig door deze laagjes wordt beïnvloed en of hierdoor een oppervlakkige schijngrondwaterstand kan ontstaan (die problemen veroorzaken bij het graven van schuttersputjes). Daarnaast is onduidelijk in hoeverre de eventuele afsluitende werking van deze laagjes van invloed is op de grondwaterstromingen en daarmee op de grondwaterstanden in de omgeving van het plangebied.

De Commissie adviseert om bij het nemen van cultuurtechnische maatregelen rekening te houden met het optreden van dit effect. Hierbij kan gedacht worden aan preventieve maatregelen (verwijderen veengrond; mengwoelen grond) of aan verdichting van het drainagesysteem.

3.2.2

Restanten bevoeiingssysteem

In het dal van de Haler Leek zijn resten aanwezig van een vroeger bevoeiingssysteem, dat diende ter bescherming van de zode tegen vorst. Het relatief warme en kalkrijke water dat zich op enkele plaatsen manifesteert, werd afgetapt, verzameld in twee kleine spaarbekkens en vervolgens verdeeld over het gebied. Die bekkens liggen er nog. De vroegere aanwezigheid van stuwwolken in zowel het Haler als het Witter deel van de Ossenbroeken wijst er op, dat het beekwater tot ver naar het westen werd gebracht¹⁸. Tegelijkertijd werd oppervlakkig afstromend, koud en zuur veen- en heidewater geweerd. Daartoe diende de houtwal, nu gelegen langs de oostelijke grens van het TT-circuit.¹⁹ Ook enkele nog resterende lengtewallen langs de flanken van het beekdal, hadden deze functie. In het terrein zijn onder meer nog herkenbaar aan- en afvoergreppels, stuwwolken, de spaarbekkens en genoemde houtwallen.

In de literatuur is dit systeem niet beschreven — in het MER daardoor evenmin. Kennis van deze verschijnselen had kunnen leiden tot een andere waardering van de cultuurhistorische elementen in het MER. Er zijn in Drenthe geen andere beekdalen aan te wijzen, waar een dergelijk bevoeiingssysteem nog in een dergelijke samenhang aanwezig is.

De Commissie adviseert bij de verdere uitwerking van het inrichtingsplan de mogelijkheden te bezien om de restanten van het bevoeiingssysteem te behouden en waar nodig te herstellen.

17 W.P. Stakman & L.J.S. Reinders (1968) Doorlatendheidsproblemen op enige tuinbouwpercelen in het ruilverkavelingsgebied Maarseveense Plassen. Verspreide Overdruk ICW 62.

18 De kweldruk moet dus zeer aanzienlijk zijn geweest en er moet veel water beschikbaar zijn geweest.

19 Over deze houtwal is al in het begin van de 16de eeuw geprocedeerd; de houtwal is daarmee een van de oudst bekende in Drenthe.

3.2.3 Fossiel vlechtend beekstelsel

Aan weerszijden van de zuidgrens van het plangebied ligt een fossiel vlechtend beekstelsel aan het maaiveld, westelijk van het huidige beekdal. Een dergelijke structuur is in ons land niet uit de literatuur bekend.

De Commissie adviseert om, in overleg met de ruilverkavelingscommissie, de mogelijkheden te onderzoeken om deze geomorfologische structuur te behouden.

3.3 Meest milieuvriendelijk alternatief

In het MER zijn drie thematisch alternatieven ontwikkeld. De Commissie acht deze alternatieven voldoende uitgewerkt. Ze geven te zamen inzicht in de marges met betrekking tot de inrichting van het terrein en de daaruit voortvloeiende milieugevolgen. In alternatief twee is een optimale ecologisch-landschappelijk inrichting uitgewerkt; in alternatief drie een inrichting met minimale geluidbelasting. Op basis van de vergelijking van alternatieven wordt alternatief twee als meest milieuvriendelijk gewaardeerd. Een combinatie van beide alternatieven, waarin de sterke punten van beide alternatieven worden geïntegreerd, kan mogelijk leiden tot een betere milieuscore²⁰. **De Commissie adviseert derhalve om, uitgaande van alternatief twee als voorkeursalternatief, bij de verdere uitwerking van het inrichtingsplan de locaties van de oefendorpen en (met name) de helikopterlandingsgebieden zodanig te kiezen dat de geluidbelasting van de omgeving wordt verkleind.**

3.4 Overige opmerkingen

Sociale veiligheid

In elk alternatief is uitgegaan van een vervangende wegverbinding langs de westgrens van het oefenterrein. In de inspraakreacties zijn grote vraagtekens geplaatst bij het sociale-veiligheidsaspect van deze oplossing²¹. **De Commissie adviseert om in het uiteindelijke inrichtingsplan nader aandacht te besteden aan mogelijkheden om de sociale veiligheid van de gekozen wegverbinding te verbeteren en aan de mogelijkheid van een alternatief tracé zuidelijk door of langs het oefenterrein.**

Beheersaspecten

In het voorkeursalternatief worden langs het Witterdiep vochtige en drassige graslanden gerealiseerd. Daarnaast worden houtwallen aangeplant aan de oostzijde van het Witterdal. Langs de zuidwestgrens is de ontwikkeling van heischraal grasland voorzien. **De Commissie adviseert in het op te stellen beheerplan in het bijzonder aandacht te besteden aan het beheer (waaronder het maairegime) van deze gebiedsdelen.**

²⁰ Zie ook inspraakreacties nrs. 2, 3, 11, 12 en 15, bijlage 4.

²¹ Zie ook inspraakreacties nrs. 1, 5 en 12, bijlage 4.

BIJLAGE 3

Projectgegevens

Initiatiefnemer: minister van Defensie: dienst Gebouwen, Werken en Terreinen, regio Noord-Nederland

Adviseur Initiatiefnemer: Witteveen & Bos

Bevoegd gezag: staatssecretaris van Defensie

Besluit: vaststelling van het inrichtingsplan voor het militair oefenterrein De Haar

Categorie Besluit m.e.r. 1994: 7

Activiteit: Initiatiefnemer is voornemens, op basis van het Structuurschema Militaire Terreinen een oefenterrein van ongeveer 450 ha in te richten, te gebruiken en te beheren in het gebied De Haar op het grondgebied van de gemeenten Assen en Beilen. Het oefenterrein zal gebruikt gaan worden door een eenheid van de Luchtmobiele Brigade. Het oefenterrein zal ook gebruikt worden als 'overig oefenterrein'.

Procedurale gegevens:

(zie voor de voorgeschiedenis ook project 129 in bijlage 7 van het jaarverslag 1992)

brief bevoegd gezag met verzoek om aanvullende advisering: 23 augustus 1993

kennisgeving aanvullende startnotitie: 1 september 1993

inspraaktermijn: 1 september 1995 tot en met 30 september 1995

informatiebijeenkomst belegd: nee

einde wettelijke adviestermijn: 1 november 1993

bevoegd gezag vraagt (uiteindelijk) advies voor: 1 november 1993

richtlijnenadvies uitgebracht op: 4 november 1993

richtlijnen vastgesteld op: 23 december 1993

brief bevoegd gezag met verzoek om advisering: 7 september 1995

kennisgeving MER: 6 september 1993

inspraaktermijn: 11 september 1995 tot en met 4 november 1995

hoorzitting(en) belegd: ja

einde wettelijke adviestermijn: 12 december 1995

bevoegd gezag vraagt (uiteindelijk) advies voor: 12 december 1995

toetsingsadvies uitgebracht: 15 november 1995

Bijzonderheden: De m.e.r.-procedure is aanvankelijk gestart voor het inrichtingsplan van het voorgenomen EOT De Haar, ter grootte van ongeveer 250 ha. Vervolgens is besloten tot de aanleg van een dubbel EOT in het gebied De Haar/Laaghalerveen ter grootte van 450 ha.

In 1992 is in de Prioriteitennota van het ministerie van Defensie een wijziging van het gebruik van het oefenterrein bepaald, namelijk als oefenterrein voor een bataljon van de Luchtmobiele Brigade. Het gewijzigde voornemen houdt in een gewijzigd gebruik en inrichting van het terrein, waardoor andere milieu-effecten optreden. De samenstelling van de werkgroep, alsmede het projectnummer, is om die reden gewijzigd.

Samenstelling van de werkgroep:

drs. G.J. Baaijens

kol. b.d. G.H. Hagen

drs. M. van Herwijnen (toetsingsfase)

J.G. Nip

ir. W.A. Oosting

dr. J.T. de Smidt (voorzitter)

Secretaris van de werkgroep: drs. A.L. Vernooij.

BIJLAGE 4

Lijst van inspraakreacties en adviezen

nr.	datum	persoon of instantie	plaats	datum van ontvangst Cie. m.e.r.
1.	950928	PARTICULIER	Hooghalen	951019
2.	950929	Milieufederatie Drenthe	Assen	951019
3.	951006	Stichting "Het Drentse Landschap"	Assen	951019
4.	951013	Stichting Circuit van Drenthe	Assen	951019
5.	951016	Ministerie V&W, Directoraat-Generaal Rijkswaterstaat, Directie Noord-Nederland	Leeuwarden	951101
6.	951018	Landinrichtingscommissie, Ruilverkaveling "Laaghalen"	Assen	951101
7.	951021	Vakantiecentrum Witterzomer b.v.	Assen	951101
8.	951027	Werkgroep Agrarisch Belang "De Haar"	Hooghalen	951107
9.	951030	Afdelingen Roden-Norg, Rolde, Vries-Eelde-Peize en Smilde- Assen van de Noordelijke Land- en Tuinbouw Organisatie	Grolloo	951107
10.	951030	Stichting Geluidhinder Baggelhuizen en Omgeving	Assen	951107
11.	951031	Vereniging voor Dorpsbelangen Hooghalen, Laaghalen en Laaghalerveen	Hooghalen	951107
12.	951101	Burgemeester en Wethouders van Assen	Assen	951107
13.	951102 951108	Gedeputeerde Staten van Drenthe Idem	Assen	951107 951115
14.	951107	Waterschap Hunze en Aa	Rolde	951115
15.	951108	PARTICULIER	Assen	951115
	950920	Verslag van de openbare zitting	Hooghalen	951115